ცნობის ფურცელი

№ 2103 პარასკევი, 21 მარტი 1896—1903 ყოველ-დღიური გამოცემა № 2103

გაზეთი ღირს: წელიწადში—6 მან., ცალკე ნომერი—3 კაპ., დამატებით—5 კ. ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით" პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5 კაპ.
ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბე"-„ცნობის ფურც." რედაქციის კონტორაში განქის დიდ ქუჩაზე, № 27 და წ. გამ. ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში (ქაშვეთის ეკკლესიის პირდაპირ).

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირდაპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, შუადღის 11—1-დე საათამდე.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели"-„Моамбе". ტელეფონი № 372.

წარმოდგენა 44—6. ტელეფონი 617.

ქართული თეატრი

კვირას, 23 მარტს, 1903 წ.

◆ იაფ ფასიანი წარმოდგენა ◆

ქართულ-დრამატიულ დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

(დაკლებულის ფასებით)

I

კონსტანტინე გატონიშვილი

(ქეთევან წამებული)

ისტ. დრამა 5 მოქმ. ალექს. ყაზბეგისა.

მონაწილეობას იღებს მთელი დასი.

წარმოდ. 45—7. ტელეფონი 617.

სამშაბათს, 25 მარტს, 1903 წ.

◆ ნუცა ჩხეიძის მონაწილეობით ◆

ქართულ დრამატიულ დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

პირველად

I

მედეია

დრამა 4 მოქმ. სუვორინისა და ბურენინისა, თარგმ. დ. მესხის მიერ

II

ქლიავი

ვოდევილი 1 მოქმედებად.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი: ნ. გაბუნია-ცაგარლისა, ალ. კარგარეთელი, ოლ. ლეჟავა, ბ. რიონელი. ბ. ბ. გ. გედევანოვი, ვ. გუნია, ს. სვიმონიძე, ქ. შათირიშვილი და სხვ.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

მზადდება წარმოსადგენად ნაადგომევისათვის: „იანიჩარი", „ოტელლო", „ჩატეხილი ხიდი", „ორი ობოლი".

რეჟისორი ვ. გუნია

ტფილისის კერძო სამკურნალო

გედევანიშვილისა.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე,

დილით:

მ. ი. მიმინაძე—კბილის სნეულებანი 8—10 საათამდე.

ნ. ტ. მუღინი. ყურის, ყელის და ცხვირის 9—10.

მ. დ. ლამბაშიძე—შინაგანი: ორშაბათობით, ოთხშაბ. და შაბათობით 10—11 ს.-მდე.

ა. ა. მადალაშვილი—შინაგანი 10—11 საათამდე, სამშაბათობით, ხუთშაბათობით.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი 10—11 საათამდე.

ლ. ი. ძამოევი.—საშარდე (ხირურგიული) ავადმყოფ.: სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით 10 საათიდან 11-მდის.

ტ. მუსხელოვი:—თვალის ავადმყოფობა—ორშ. ოთხშ. და შაბათი $11^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$.

დ. ა. გედევანიშვილი, შინაგანი, ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით 12—1 ს.

მ. მ. მანსვეტოვი. შინაგანი, ნერვებისა და ბავშვებისა: კვირაობით 10—12.

ა. მ. ამბარდანოვი—სიფილისისა, კანისა და საშარდესი 1—2 საათამდე.

მრ. მ. სოგოლევსკი—ხირურგია და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშაბათობით, პარასკევობით და შაბათობით 1—2 საათ.

საღამოობით:

ა. ა. მადალაშვილი—შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა 5—6 საათამდე. (მიკრო-ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა.).

მუდმივი ექიმი ბ. დ. ნახარიძე.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახი.

ფასი რჩევისა და დარიგებისა 50 კაპ.; ოპერაციები მორიგებით. კრაოტები—სამ მანეთიდან ხუთამდე.

ადრესი: კუკი, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, №-21. (ავჭალის ქუჩის დასაწყისში).

ტელეფონი № 274 (წ.

საარტისტო საზოგადოების საკონცერტო დარბაზი.

შაბათს, 22 მარტს, გალობის მოყვარულთა გუნდის მიერ პოლ. პეტრ. ფალიაშვილის ლოტბარობით გამართული იქმნება

კონცერტი

რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ბაბაიანი, აიზენშტატი; ბ-ნნი ბროჯი, ვილმაუ და აგასოვი.

დასაწყისი საღამოს $8^{1}/_{2}$ საათზე. (2—1)

კბილის ექიმი

ივანე პავლეს ძე

ახალშენიშვილი

იღებს ყოველ-დღე კბილის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 8—10 საათ. და 11—2-მდის, ხოლო საღამოობით 5—7-დის. კვირა-უქმე-დღეებში 9—2-დის და საღამოთი 5—7-დის.

[illegible] ქუჩა, 38. (წლ.

ექიმი

ვ. ლამბაშიძე

იღებს შინაგან და საბავშვო სნეულებით ავადმყოფებს საღამოს 6—7 საათამდე.

ბინა: ბარონის ქუჩა, № 22, დიდი ვანქის ქუჩის კუთხესთან. ტელეფონი 642

საზღვარ-გარედ

საფრანგეთი. თერთმეტ მარტს სრულებით მოულოდნელად საფრანგეთის პარლამენტში დრეიფუსის საქმეზე დაიწყეს ლაპარაკი, რამაც მეტად გაცხარებული კამათი გამოიწვია დეპუტატებ შორის. ტრიბუნაზე იდგა ნაციონალისტი ლაზი, რომელიც წინადადებას აძლევდა მთავრობას დაჰკითხებოდნენ იმ თემებს, სადაც კონგრეგაციებია, ჰსურთ თუ არა ისევ იყოლიონ კონგრეგაციები. ორატორს სხვათა შორის შემდეგი სიტყვები უთქვამს: „როცა ორი პარტია არსებობს და ერთი მათგანი უცხოეთში ჰპოულობს დახმარებას, ყოველი პატიოსანი კაცი ვალდებულია ზურგი შეაქციოს ამ პარტიას და მიემხროს მეორეს".

ნაციონალისტ დეპუტატის ასეთი ურცხვი შენიშვნა, რომელიც, რასაკვირველია, პირდაპირ დრეიფუსის საქმეს ეხებოდა, შეიქმნა მიზეზი მეტად მწვავე შეტაკებისა. სოციალისტ რუანემ ვერ აიტანა ლაზის ეს სიტყვები, მიუბრუნდა ცენტრს და მიაძახა: „რატომ ტაშს არ უკრავთ? ლაზი ხომ თქვენი წარმომადგენელია!" რიბომ მიიღო რუანეს გამოწვევა და უპასუხა: „ჩვენ თვითონ შეგვიძლია დავიცვათ ჩვენი აზრები და, თუ ლაპარაკი მსურს, სხვას არ ვგზავნი ტრიბუნაზე".

რუანე. ბ-ნ რიბოს ეს ვაჟკაცობა მთელი სამი წლის განმავლობაში ბევრად დაბლა იდგა მის ნიჭზე! (აღტაცებული ტაშის კვრა მემარცხენეთა შორის).

რიბო. (მეტად გაფითრებული და აღელვებული) რაღას აკეთებდნენ მილიერანი და სხვა თქვენი მეგობრები ამ სამის წლის განმავლობაში? უცდიდნენ ისეთ დროს, როცა მათ სამინისტროში შესვლა შეეძლოთ (პროტესტი მარცხნით). რას აკეთებდა მილიერანი, როცა ჟორესი ჩაერია საქმეში? იგი ამტკიცებდა, რომ მელინის სამინისტრო შესაფერ ენერგიით არ იცავდა ჯარის სახელს და პატიოსნებას. თვითონ ჟორესი რისთვის გაერია საქმეში? ვითომ მხოლოდ იმიტომ, რომ დაჩაგრული სიმართლე აღედგინა? არა; მისი მიზანი წმინდა პოლიტიკური იყო—ჰსურდა ჯარისთვის სახელი გაეტეხა. თქვენ...

ბუტრი. თქვენ ღალატობდით ბრისონს, როცა იგი მთავრობის წევრი იყო!

რიბო. მე სიმართლის ჰდამცველი ვიყავ. თქვენ უფლება არა გაქვთ ისევ განაახლოთ ეს საქმე, რომ ისევ შინაური განხეთქილება გამოიწვიოთ (დიდი მოწონება ცენტრისა მემარჯვენეთა მხრივ). და თუ განაცხადებთ, ყველა იმას იტყვის, რომ ამას პოლიტიკურ მიზნებისათვის სჩადიხართ (ისევ ტაშის ცემა მარჯვნივ).

ჟორესი. ბ-ნ რიბოს მეტად თავისებური წარმოდგენა ჰქონია პოლიტიკაზე, თუ ჰფიქრობს, რომ დიდებული საქმე დამცირდება, რა კი პოლიტიკა გაერევა შიგა. მე უფლება მაქვს გამოვუცხადო იმათ სახელით, ვინც ამ საქმეში ჩაერია და არ შეუშინდა სახელისა და მდგომარეობის დაკარგვას (ტაშის ცემა მარცხნით), რომ არავითარ მდაბალ განზრახვებით არ ვხელმძღვანელობდით. მაგრამ ბ-ნი რიბო თვის თავსვე ეწინააღმდეგება: თვითონ ამბობს, რომ ყველა სოციალისტს არ მიუღია მონაწილეობა ბრძოლაში, მაშასადამე დრეიფუსის სასარგებლოდ გამართული კომპანია არ იყო პარტიის საქმე, არ იყო შედეგი პოლიტიკურ მოტივებისა. დრეიფუსის საქმე არ იყო პოლიტიკური, როცა იგი შერერ-კესტნერმა და ტრარიემ დაიწყეს. მაგრამ მან მიიღო პოლიტიკური ხასიათი, როცა ჭეშმარიტებისა და სიმართლის გამარჯვებას წინააღუდგნენ ავტორიტეტის და სიცრუის ბნელი ძალები (აღტაცებული ტაშის ცემა მარცხნივ). ჯარი ჩვენ კი არ ჩაგვირევია კამათში, არამედ მაიორ ესტერჰაზის თაყვანის მცემლებმა, გენერლებმა, რომელნიც ხელს უკოცნიდნენ მას სასამართლოს კიბეზე, მთავარ-შტაბმა, რომელმაც ზოლას პროცესის დროს განზრახ წარმოადგინა ნამდვილი ყალბი დოკუმენტები (აღტაცებული მოწონება მარცხნივ).

ფერრეტი (ნაციონალისტი). ხვალ თქვენი სიტყვა ბერლინში იქნება კედლებზე გაკრული. (მემარჯვენენი მაღლა ჰყვირიან „ბერლინში,ბერლინში)!"

ჟორესი (ჰყვირის). თქვენ შეგიძლიანთ ჩემზე მაღლა იყვიროთ, მაგრამ იმას ვერ შესძლებთ, რომ სიმართლის გამომჟღავნება დამიშალოთ. (მიუბრუნდება რიბოს) თქვენ, ბ. რიბო, გსურდათ დრეიფუსის საქმით გამოწვეული კამათი დამთავრებულიყო, მაგრამ ჯერ არ გათავებულა და მით უარესია თქვენთვის, რომ თქვენ პოლიტიკურ ბედს უკავშირებთ იმათ, ვინც ბოროტ-მოქმედებას ბოროტ-მოქმედებაზე სჩადიოდა (აღტაცებული მოწონება მარცხნივ).

ლაზი. თუ ჟორესს სურვილი აქვს დრეიფუსის საქმის განახლებისა და ჩვენზე იერიშის მიტანისა, ჩვენ ჩვენთვის დავიცავთ. მაგრამ მისს თავზე იყოს მთელი პასუხისგება იმ არეულობისა, რომელიც საფრანგეთში დაიწყება.

ჟორესი. მე ვიღებ თავზე ამ პასუხის გებას. საინტერესოა, რომ მელინისტების გაზეთი „დება", რომელიც წინად ვერ ჰბედავდა ერთი სიტყვა ეთქვა დრეიფუსის სასარგებლოდ, ეხლა ამბობს, რომ მისი სიჩუმე გამოწვეული იყო ჟორესისა და მისის მეგობრების ქცევით: დრეიფუსის საქმე ხელზე დაიხვიეს და მოჰყვნენ ქადაგებას ჯარისა და სახელმწიფო წესწყობილების წინააღმდეგო.

ზომიერების გაზეთი „ტან"-ი არ იყო დრეიფუსის წინააღმდეგი, მაგრამ ვერც ენერგიულ დაცვას ჰბედავდა და ამიტომ არის, რომ რადიკალებსა და სოციალისტებს ეუბნება—მარტო თქვენ არ ყოფილხართ ჭეშმარიტებისითვის მებრძოლნიო.

ჭეშმარიტებისთვის ნამდვილი და დიდი მებრძოლი ზოლა და ჟორესი იყო. ზოლას არ დასცალდა საქმის სასურველ დაბოლოვებას მოსწრებოდა, მაგრამ ჟორესი ცოცხალია და საქმეს დაუმთავრებლად არ გაუშვებს: სიმართლის გამომჟღავნებას ვერ დამიშლით, რაც არ უნდა იყვიროთო—მიაძახა ჟორესმა კლერიკალებსა და კონსერვატორებს. პასუხის გებით უნდა შეეშინებიათ უებრო მებრძოლი, მაგრამ მან დიდის და საქებურის გაბედულობით გამოაცხადა—მიმიღია ეს პასუხის გებაო.

ლაზისა და მის მეგობრებს რომ საქმის გამომჟღავნების არ ეშინოდეთ, ჟორესს სიამოვნებით მისცემდნენ შემთხვევას, რამე დიდი შეცდომა ჩაედინა და საბოლოოდ სახელი გაეტეხა. მაგრამ საქმეც ის არის, ამ გამომჟღავნების ეშინიათ, რადგან ბევრი მათგანი შელანძღულია დრეიფუსის საქმით.

ახალი ამბავი

◆ როგორც გადმოგვცეს, საერო განათლების სამინისტროს საბჭოს წევრს თავ. გოლიცინს კერძო თათბირი ჰქონია ქალაქის წარმომადგენლებთანა და სამოსწავლო ოლქის მზრუნველთან ტფილისში უმაღლეს სასწავლებლის დაარსების შესახებ. თათბირზე გადაწყვეტით ვერაფერი დაუდგენიათ.

◆ მკითხველებს ეხსომებათ რომ ქალაქმა **ავლაბარში პროგიმნაზიის დაარსება** განიზრახა. მთავრობამ არ შეიწყნარა ეს აზრი და ურჩია პროგიმნაზიის ნაცვლად სატეხნიკო საშუალო სასწავლებლის დაარსება, რასაც დიდ-ძალი ფული დასჭირდება. საფინანსო კომისიამ განიხილა ეს წინადადება და შეუძლებლად სცნო ქალაქმა იმ ფულის გაღება შესძლოს რაც ამ სასწავლებელს მოუნდება. კომისიის აზრით, ხელ-ახლა უნდა აღიძრას შუამდგომლობა ისევ პროგიმნაზიის დაარსების შესახებ.

◆ **სტუდენტთა დამხმარებელ საზოგადოებამ** შემწეობა სთხოვა ამას წინად ქალაქის გამგეობას. ქალაქის სასწავლებელთა კომისიამ განიხილა შუამდგომლობა საზოგადოებისა და შეუძლებლად სცნო თხოვნის დაკმაყოფილება იმ უცნაურის მოსაზრებით, რომ ქალაქმა მხოლოდ ტფილისის მკვიდრთ უნდა აღმოუჩინოს დახმარებაო. ქალაქის გამგეობა არ დაეთანხმა კომისიის მოსაზრებას და შუამდგომლობა საფინანსო კომისიას გადასცა, რომელმაც შესაძლებლად სცნო მარტო 500 მანეთის გადადება სტუდენტთა საზოგადოების სასარგებლოდ.

◆ ჩვენ გადმოგვცეს **შორაპნის მარგანეცის მრეწველთათვის** მეტად საყურადღებო ამბავი: ამიერ-კავკასიის რკინის გზების მმართველობას პეტერბურგიდან დაჰკითხებიან—საჭიროა თუ არა მარგანეცის გადაზიდვაზე ჭიათურის რკინის გზით ტარიფი იქმნას დაკლებულიო და, თუ საჭიროა—რამდენიო. ამაზე მმართველობას სხვათა შორის მიუწერია: გარეცხილ მადანზე განსაკუთრებულის ტარიფის დაწესება მოუხერხებელია, რადგან მაშინ საჭირო შეიქმნება გამორკვევა—რამდენი პროცენტი წმინდა ლითონია მადანში: ეს გამოიწვევს სხვა-და-სხვა ტარიფის დანიშვნას იმის მიხედვით, თუ რომელ მადანში რამდენი წმინდა ლითონია. მადანზე ტარიფის მაინცა-და-მაინც დიდი დაკლება საჭირო არ არის; ბოლოს დროს ფასი მატულობს; ის მიზეზი, რომელმაც გამოიწვია მარგანეცის მრეწველობაში კრიზისი—სამხრეთ აფრიკისა და ჩინეთის ომები—ახლა მოისპო; ამიტომ მარგანეცის გაზიდვამ იმატა: 1902 წელს გაზიდულ იქმნა 2 მილიონი ფუთით მეტი წინა წელთან შედარებით; ყოველ შემთხვევაში, ბრაზილიისა და ინდოეთის მარგანეცის მრეწველობასთან კონკურენციის გასაღონიერებლად სასარგებლო იქნება ჭიათურის რკინის გზაზე დაწესდეს ტარიფი ექვსი კაპ. ფუთზე; ეს გააძლიერებს გაზიდვას, ხოლო რკინის გზას ამით შემოსავალი არ მოაკლდება.

ამგვარად, რკინის გზის მმართველობამ გამოსთქვა აზრი, რომ შეიძლება ტარიფის დაკლება, მაგრამ ერთი კაპეიკის დაკლება მაინცა-და-მაინც საქმეს ვერ უშველის; საჭირო იყო 2—3 კაპ. მაინც დაეკლოს.

◆ ამ დღეებში ტფილისის საგუბერნიო მმართველობასთან დაიწყება კრება ტფილისის გუბერნიის ამ ბეითლებისა, რომელნიც მონაწილეობას იღებენ საქონლის აცრის საქმეში. კრებაზე ბეითლებმა ერთმანეთს უნდა გაუზიარონ თავიანთი მოსაზრებანი ამ საქმის უკედ მოწყობის შესახებ.

◆ რადგანაც ზურნაბადის სადგური (განჯ. გუბ.) ვერ ახერხებს სამყოფ ასაცრელ მასალის მომზადებას ჭირიან საქონლის ასაცრელად, კავკასიის სავეტერინარო მმართველობას ჩიტას სადგურიდან (ციმბირშია) გამოუწერია ეს მასალა; იქიდანაც უკვე 30 ათასი პორცია ასაცრელ წამლისა გამოუგზავნიათ.

◆ ხვალისთვის ტფილისის ოლქის სასამართლოს სადგომში დანიშნულია კრება კავკასიის იურიდიულ საზოგადოებისა.

◆ ამ ბოლოს დროს სამკურნალო დეპარტამენტი დიდ ყურადღებას აქცევს ქალაქებისა და სოფლების სანიტარულ მდგომარეობას. ეხლა ხანს დეპარტამენტს დაუვალებია ამიერ-კავკასიის გუბერნატორებისთვის შეატყობინონ, რა თანხაა საჭირო ქალაქებისა და სოფლების სანიტარულ მდგომარეობის გამოსაკვლევად.

◆ გუშინ, 19 მარტს, დედათა მესამე გიმნაზიის სადგომში, დირექტორის თავმჯდომარეობით კრება ჰქონდა უფროს კლასების მასწავლებელთ და მოსწავლეთა დედ-მამებს სხვა-და-სხვა საგნებზე მოსალაპარაკებლად.

◆ უკვე დაიბეჭდა წესდება ტფილისში განზრახულ „მარიამ მაგდალინელის" საზოგადოებისა. ამ დღეებში დამაარსებელნი კრებას მოახდენენ წევრების მისაღებად და საქმეების განსახილველად. ერთმა ხმოსანმა ტფილისის საბჭოში განცხადება შეიტანა, სთხოვს ახალ საზოგადოებას შემწეობა აღმოუჩინოს და წელიწადში 2000 მანეთი დაუნიშნოს.

◆ როგორც „ნ. ო."-ს შეუტყვია, უმაღლესს მთავრობას დიდის ცვლილების მოხდენა განუზრახავს საფოსტო და სატელეგრაფო დაწესებულებებში. ჰფიქრობენ, ფოსტა-ტელეგრაფის გამგეობა დამოუკიდებელ უწყებად გადააკეთონ. ამასთან აზრადა აქვთ გააუმჯობესონ მოსამსახურეთა მდგომარეობაც.

◆ ტფილისის ვაჭრებმა სთხოვეს სავაჭრო და სამანუფაქტურო კომიტეტს, იშუამდგომლოს გზათა სამინისტროს წინაშე მომატებულ იქმნას საქონლის გაგზავნა ბათუმის გზაზე, რადგან გზა ვერ ასწრებს საზღვარგარეთიდან გამოწერილ საქონლის ტფილისს ჩამოზიდვას, რაც ძალიან აბრკოლებს ვაჭრობის საქმესაო.

◆ ჩვენ გვითხრეს, ვითომც მ. ს. შესტაკოვს განზრახვა აქვს საბჭოში განცხადება წარადგინოს იმის შესახებ, რომ ახალი არჩევანი უნდა მოხდეს ქალაქის მოურავის მოადგილისა, რადგან ქალაქის მოურავი ახალი გვყავს და მისი მოადგილეც, როგორც მახლობელი მისი თანაშემწე, ახლად უნდა იქმნას არჩეულიო.

◆ ამას წინად, როგორც მკითხველებს ეხსომებათ, ტფილისის ქალაქის საბჭომ განიხილა სასწავლებელთა გამგე-კომისიის განცხადება. კომისია გამგეობას ემდურებოდა, ცუდად მოიქცა, რადგან კომისიის დადგენილება არ შეასრულა და ავლაბრის სკოლის გამგეს ქ-ნ ჩიქოვანს სახლი არ დააცლევინა, როცა შვილი გადამდებ სენით გაუხდა ავადაო. საბჭომ კომისიის განცხადება უყურადღებოდ დასტოვა. გუშინ გუბერნატორმა მისწერა ქალაქის გამგეობას, შეაჩეროს საბჭოს ეს დადგენილება.

◆ ამ რამდენისამე ხნის წინად ტფილისის გუბერნატორმა დაავალა ქალაქის გამგეობას, ხელმეორედ გადაეთვალიერებინა გამგეობის მიერვე შემუშავებული ყველა სავალდებულო დადგენილებანი. გუშინ გუბერნატორმა მეორედ მისწერა გამგეობას, დააჩქარეთ ჩემის წინა დღების შესრულებაო.

◆ მომავალ გამოფენის დროს გაგრაში საბაღოსნო საზოგადოება გამართავს ბაღოსნობის თეორეტიულ და პრაქტიკულ ლექციებს. გარდა აქაურ ლექტორებისა, მოწვეულ იქმნებიან სპეციალისტები პეტერბურგიდან: ბ-ნნი პაშკევიჩი, იაჩევსკი და სხვანი.

◆ სახელმწიფო გადასახადი ქალაქებისა და დაბების უძრავ ქონებაზე ქუთაისის გუბერნიაში წელს გაწერილია 63 ათასი მანეთი. ეს ფული ასეა განაწილებული: ბათუმი—31,953 მ., ქუთაისი—13,671 მ., სოხუმი 8,710 მ., ფოთი—4,141 მ., ართვინი—2,046, ზუგდიდი—1,222 მ., ოზურგეთი—1,124 მ. და რედუტ-კალე—123.

◆ დრანდის (სოხუმის ოლქი) მეაბრეშუმეთა ამხანაგობა წელს ხელ-ახლად შეუდგა მოქმედებას. წარსულ წელს ამხანაგობის საქმეები სხვა-და-სხვა მიზეზებისა გამო შეჩერებული იყო. ამ ჟამად ამხანაგობის გამგემ ბ ნმა თოფურიძემ გამოიწერა 450 მისხალი აბრეშუმის თესლი სააბრეშუმო სადგურიდან წევრებისათვის.

◆ დღეს, 21 მარტს, ტფილისის ოლქის სასამართლოს სესია ახალციხეს მიდის სხვა-და-სხვა საქმის განსახილველად. სესია 27 მარტამდე დარჩება.

◆ ფოთიდან გვწერენ: 19 მარტს აქაურ სადგურზე საქონლის დამტვირთველი მუშები სამუშაოდ არ გამოვიდნენ. მიზეზი მოიჯარადრე დაშკესამანსკი იყო, რომელსაც სამუშაო ფული არ მიეცა. მუშებმა საჩივრით მიჰმართეს ნავთ-სადგურის უფროსს, რომელმაც ქალაქის გამგეობას სთხოვა დაერიგებინა მუშებისთვის ფული. ქალაქის გამგეობამ შეიწყნარა ეს თხოვნა და ფული დაურიგა მუშებს. ამ ფულს გამგეობა რკინის გზისაგან მიიღებს. საზოგადოდ ამ მეიჯარადრეს ძალიან ემდურებიან მუშები. იგი რკინის გზისაგან დროზე იღებს ფულს, მაგრამ მუშებს არურიგებს. რკინის გზამ უკვე დაითხოვა იგი და მიიწვია მეიჯარადრეებად ბერეჟიანი და ჟღენტი.

◆ გორიდან გვწერენ: 17 მარტს, სადგურის მახლობლად, სულაშვილის დუქანთან, შემდეგი ამბავი მოჰხდა: ამ დუქანთან თავი მოიყარა ხალხმა; სხვათა შორის, იქ იყო ქარელის მამასახლისი გიორგი ბაქრაძე; აქვე სულით ავადმყოფი პავლე მინზულაშვილი, რომელიც მოულოდნელად მიჰვარდა მამასახლის, ამოაძრო ქარქაშიდან იმისი ხანჯალი და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ჩასცა მამასახლისს. ბაქრაძე იქვე გადაცვლილა. შემდეგ ხანჯალ ამოღებული მინზულაშვილი გამოუდგა დუქნის დახლიდარს ივანე თათიაშვილს და მძიმედ დასჭრა. როდესაც იქ მყოფნი წაეშველნენ, მინზულაშვილმა ხანჯალი მუცელში ჩაიცა და მძიმედ დაიჭრა თავი. როგორც თათიაშვილისა, ისე მინზულაშვილის მორჩენა საეჭვოა.

◆ 20 მარტიდან ავლაბარში, ფალავანდოვის ქუჩაზე, №-20 გაიხსნა სიფილისით ავადმყოფ მამაკაცთათვის დროებითი სამკურნალო. სამკურნალოს განაგებს ექიმი ისტამანოვი. სამკურნალოში 30 კაცის ადგილია. როგორც გამოანგარიშებულია, ამ სამკურნალოს შენახვას თვეში მოუნდება 410 მანეთი. მოწყობაზე დაიხარჯა 500 მანეთამდე. როგორც გავიგეთ, ამ გვარ ავადმყოფთათვის აპირობენ სამუდამო სამკურნალოს გამართვას. ამის შესახებ მოხსენება იქნება შეტანილი ქალაქის საბჭოში.

◆ ეს რამდენიმე დღეა დათბა და მტკვარმაც ორ არშინზე იმატა. საჭიროა წინ-დაწინვე ზომების მიღება, თორემ დიდის თოვლის გამო წელს მტკვარი საგრძნობლად ადიდდება და ზარალს მიაყენებს რიყისა და ორთაჭალის მცხოვრებთ.

◆ გუბერნატორმა დაამტკიცა წევრნი იმ კომისიისა, რომელიც ტფილისის საბჭომ აარჩია ქუჩების საუკეთესო ქვით მოსაკირწლავად და ამისათვის საჭირო ფულის საშოვნელად.

◆ 18 მარტს მომრიგებელმა მოსამართლემ გაარჩია საქმე გაჭრის პოლიაკისა, რომელსაც ქალაქის გამგეობა უჩიოდა უვარგისს ფქვილის გაყიდვისათვის. მკითხველებს ეხსომებათ, რომ პოლიაკის ფქვილი ქალაქის საქიმიო ლაბორატორიამ უვარგისად იცნო. სულ სხვა აზრი გამოსთქვა პროფესორმა პეტრიაშვილმა, რომელმაც გამოიკვლია ეს ფქვილი. მომრიგებელმა მოსამართლემ პოლიაკი გაამართლა. პოლიაკს 950 ფუთი ფქვილი მოუსპეს. ეხლა პოლიაკს უნდა თურმე ქალაქს 1500 მ. ზარალი უჩივლოს.

◆ როგორც იმის ცნობებიდანა სჩანს, ვინც განათების საქმეს განაგებს ქალაქში, გაზინკერის სისტემას ექვსი ფარანი ქალაქს შარშან დაუჯდა 580 მანეთი, ხოლო გალკინის სისტემის ათხა ფარანი—425 მანეთი. ფასებში განსხვავება მცირეა, მაგრამ გამზე გალკინის სისტემის ფარანს აძლევს უპირატესობას.

◆ 18 მარტს არაგვის ქუჩაზე მცხოვრებ პეტროვისთვის გუმბრის მცხოვრებს გრიკორიანცს მოუპარავს პალტო. ის იყო წასვლას აპირებდა, რომ ქურდი დაუნახავთ და დაუჭერიათ.

რუსეთის ქრონიკა

◆ ხელმწიფე იმპერატორმა 6 მარტს კეთილ ინება და ბრძანა, სამსახურიდან დათხოვნილ იქმნან ფინლიანდიის შემდეგ ქალაქების მოურავები: ჰელსინგფორსისა—ემანი, ბორგოსისა—შუმანი, ლოვიზასი—კულეფელტი, ეკენესისა,—ბაკმანისა, ფრიდრიხსჰამისა—ალოპეუსი, კეკსჰოლმისა—ლუდსონისა, სერდობოლისა—ხალონბლადი და ვიბორგისა — ფონ-კნორინგი. როგორც „ფინლ. გაზეთი" გადმოგვცემს, ამ თერთმეტ ქალაქის მოურავთა დათხოვნა იმ გარემოებამ გამოიწვია, რომ დასახელებულ ქალაქის თვით-მმართველობებმა ახალ კანონის მიერ დავალებულ განკარგულებების მოხდენაზე უარი განაცხადეს. განკარგულებანი შეეხებოდა ყმაწვილ კაცთა ჯარში გაწვევას.

◆ სარატოვის გაზეთებში დაბეჭდილია შემდეგი სავალდებულო დადგენილებანი ადგილობრივ გუბერნატორისა: „უკვე გამოცემულ სავალდებულო დადგენილებათა დასამატებლად გუბერნატორმა გადასწყვიტა: 1) გამოეცხადოს სარატოვის მცხოვრებთ, რომ ყოველგვარ ყრილობის მომხრენი ადმინისტრატიულის წესით იქმნებიან დასჯილნი; სახელდობრ ან სამის თვით იქმნებიან დაპატიმრებულნი, ან 500 მანეთი ჯარიმა გადახდებათ და ან კიდევ გაგზავნილნი სარატოვის გუბერნიიდან; 2) ასეთი სასჯელი გადახდებათ იმათაც, ვინც ყრილობებისათვის თავიანთ სახლს ან სადგომს დაუთმობენ. ეს სავალდებულო დადგენილება ძალაში შევა გამოცხადების დღიდანვე".

◆ 13 მარტს დაიწყო სატარიფო კრება რუსეთის რკინის გზების წარმომადგენლებისა. სხვათა შორის კრებამ უნდა განიხილოს საკითხი რკინის გზებით ღვინის გადასახადტარიფის დაკლების შესახებ.

პრესსა

ამას წინად ჩვენ გავაცანით მკითხველთ „ჟურნალ მინისტ. ნაროდნ. პროსვ"-ში დაბეჭდილი პროექტი საყოველთაო სავალდებულო პირველ-დაწყებით სწავლების შემოღების შესახებ. წერილში სხვათა შორის ნათქვამი იყო, რომ საერო განათლების სამინისტროს სერიოზული განზრახვა აქვს შეუდგეს ამ დიდის საქმის აღსრულებას. გაზეთები ახლა ამბობენ, რომ ასეთ განზრახვის არსებობას სხვათა შორის ამტკიცებს სამინისტროს დაკითხვაც საქალაქო თვით-მმართველობათაო. ერთი ასეთი დაკითხვა უკვე გამოქვეყნებულია გაზეთ „სევ. კრაი"-ში. გაზეთის სიტყვით, ამ დღეებში ვოლოგდის საქალაქო საბჭომ განიხილა საკითხი საყოველთაო სწავლების დაწესების შესახებ.

საერო განათლების სამინისტრო ჰკითხულობს: 1) რამდენი და ქალაქის რომელ ნაწილებში უნდა გაიხსნას ახალი სკოლები, რომ ყველა ბავშვის სწავლება მოხერხდესო და 2) მატერიალურად როგორ მონაწილეობას მიიღებს ამ საქმეში ქალაქის თვით-მართველობაო? ამ საკითხის გარჩევის

ფელეტონი

მოზარდ თაობისათვის ზრუნვა საფრანგეთში

(წერილი პარიზიდან)

(დასასრული *)

გარდა ამ ცირკულიარისა, რომელიც ზევით მოვიხსენიეთ, და რომელზედაც პასუხი უნდა გასცენ წევრებმა, საზოგადოება თხოულობს, რომ ყოველს სკოლაში შემოღებულ იქმნას საექიმო დავთარის მსგავსი ყველა შაგირდისათვის ცალკე. შიგ უნდა აღნიშნოს ბავშვის სხეულის მდგომარეობა, როცა პირველად სკოლაში შემოვა. იგივე შაგირდი მერე ყოველს სამსა ან ექვსს თვეში უნდა გაშინჯოს ექიმმა და დავთარში აღნიშნოს: ტანის ზომა, სიმძიმე, მკერდის სიგანიერე, კბილების მდგომარეობა, ყურთა სმენა და თვალთა ხილვა, ინალიზი ბარდისა, ცნობა შაგირდის პატალოგიურ მდგომარეობის შესახებ მათის მშობლების ექიმის მიერ მოწოდებული. ყველა ამგვარ ცნობებს შეუძლია თავშივე ააცდინოს მრავალგვარი სენი როგორც შაგირდს, ისე მისს ამხანაგებს.

გარდა ამისა საზოგადოებას რამდენიმე კომისია ჰყავს ამორჩეული და თითოეულს საკუთარი საქმე აქვს დავალებული. პირველ კომისიას დავალებული აქვს განიხილოს შემდეგი კითხვები:

ბინა და ფიზიკური განვითარება:

სასკოლო ბინა და ავეჯი, ჭამა სმა, სწავლის ხანგრძლივობა, მოსვენება საორთვეოდ და საკვირა-უქმედღეოდ. ფიზიკური ვარჯიშობა.

მეორე კომისიის მოვალეობა:

სასკოლო პატოლოგია:

შაგირდის ავადმყოფობანი—სკოლის მიზეზით წარმომდგარნი შაგირდთა და მასწავლებელთა; გონებრივი დასაქსვა. სასკოლო ნევრასტენია.

თვალთახილვის ავადმყოფობანი. სკოლაში ჰიგიენის სწავლება, სქესებრივის განვითარების ჰიგიენა.

მესამე კომისია:

საფიზიოლოგიო პედაგოგია:

პროგრამა და მეტოდი სწავლებისა. მეტოდები სწავლებისა შეფარდებით საკმაო ნიჭიერების, მაგრამ ანორმალურად განვითარებულ ყმაწვილთათვის.

საზოგადოებას უკვე პირველი კრება ჰქონდა და სხვათა შორის ისიც დაადგინა, რომ მდგომარე 1903 წლის ნოემბერში ქ. პარიზს გამართოს კონგრესი სასკოლო და პატოლოგიურ ჰიგიენისა, რომელზედაც წარმოდგენილნი იქმნებიან შემდეგნი მოხსენებანი:

1) საექიმო მეთვალყურეობა პირველ-დაწყებითს სკოლებში.

2) როლი სასკოლო ექიმისა.

3) ხანგრძლივობა და განაწილება სამეცადინო დროისა შაგირდების წლოვანობის მიხედვით: ა) პანსიონში მცხოვრებთა და ბ) გარედან მოსიარულე შაგირდთათვის.

4) შედარებითი მნიშვნელობა დილისა და ნაშუადღევის მეცადინეობისა.—გახანგრძლივება ნაშუადღევის შესვენებისა.

ეს საზოგადოება კერძო თაოსნობით არის შემდგარი. მაგრამ მისი დანიშნულება იმდენად მრავალმნიშვნელოვანია, იმდენი საზოგადო ინტერესი და სამსახური აქვს აზრად, რომ სიამოვნებით მიეგება მთავრობაც და ყოველგვარი დახმარება აღუთქვა. პირველ კრებას დაესწრო საერო განათლების მინისტრის წარმომადგენელი ბ-ნი რაბიე, საშუალო სკოლათა დირექტორი, რომელმაც, აღნიშნა რა აწინდელ სკოლის ნაკლი და ის როლი, რომელიც ექნება ახლად დაარსებულ საზოგადოებას ამ ნაკლის ასაცდენად, სხვათა შორის სთქვა:

„საქმე, რომელიც იკისრა ამ საზოგადოებამ, მეტად კეთილშობილური და დიდმნიშვნელოვანია. ამ საზოგადოებას აზრადა აქვს პირველ დაწყებითსა და საშუალო სკოლებში შემოიღოს წესი ფიზიკურისა, გონებრივისა და ზნეობრივის საუკეთესო ჰიგიენისა; თავთ იდვას მფარველობა ყრმათა ყოველ ფიზიკურ ხიფათის წინააღმდეგ.

ამგვარი საქმე თუ სხვაგან სადმეა საჭირო, აუცილებელია იგი საფრანგეთში, სადაც ჩვენის ხალხის ძირს და გულს ჰია მღრღნელი გაუჩნდა და გაქრობას უქადის. ჩვენ უკვე ისეთი ხალხი არა ვართ, რომელიც ზოგიერთ მცენარეთა და ცხოველთა სისწრაფით მრავლდებოდეს. საფრანგეთის ერი კლებულობს, ეს ყველამ იცის. ხამს ყოველის ღონისძიებით ვეცადოთ შევირჩინოთ ჩვენი მოზარდი თაობა. მართალია, რიცხვით ცოტანი ვართ, მაგრამ ჩვენი ასასრულებელი როლი კი დიდია. თუ გეოგრაფიულს რუკაზე ჩვენი ტერიტორია პატარად არის ნაჩვენები, სამაგიეროდ დანიშნულება ჩვენი კაცობრიობის წინაშე დიდია.

თქვენ შეგიგნიათ, რომ მეტად ფრთხილად უნდა მოვექცეთ ჩვენს ღონესა და ჩვენს საშუალებას. რაკი ჩვენი მოზარდი თაობა სათადარიგო თანხაა ჩვენის ქვეყნისა, იმედი და ნუგეში მომავლისა, თქვენც განგიზრახავსთ მფარველად აღმოუჩნდეთ, გაუჩინოთ სადი და გამამაგრებელი წრე სწორედ იმ ხანაში, როდესაც ესდენი შრომა საჭირია გონებრივისა და ფიზიკურის განვითარებისათვის. თქვე-

---

*) იხ. „ცნ. ფურც." № 2097.

დროს საბჭოში ყოფილა სახალხო სკოლების ინსპექტორი, რომელმაც განაცხადა—საჭიროა ქალაქმა დაუხმაროს მთავრობას ამ საქმეშიო; თუ ქალაქი საჭირო ხარჯის ნახევარს იკისრებს, მთავრობა ადვილად დააწესებს საყოველთაო სავალდებულო სწავლებასაო; ამას ინსპექტორმა შემდეგიც დასძინა თურმე: „სამინისტრო მაინც შეიძლებს ამ პროექტის განხორციელებას თავისის ძალითა და საშუალებით, თუნდ სახელმწიფო საბჭომ უარჰყოს საყოველთაო სწავლების დაწესება რუსეთში". საბჭომ დაადგინა, იშუამდგომლოს საყოველთაო სწავლების შემოღება ქ. ვოლოგდაში, რისთვისაც საჭირო იქნება 6 ახალი სასწავლებელი; ქალაქი ნახევარ ხარჯს ჰკისრულობს.

⁂

გაზეთ „ნოვოე ვრემია"-ს დიდი სკანდალი მოუვიდა. ბ-ნი რამი, რომელიც, როგორც მკითხველს ეცოდინება, დიდ ძალ ჟურნალების გამომცემლად ითვლებოდა და რომლის გამოცემები კი ხელის მომწერს იშვიათად თუ უნახავს, ამტკიცებს, რომ 8000 მანეთი გადასცა ერთ პირს „ნოვოე ვრემია"-ს რედაქტორის მოსასყიდად—ცუდს ნურას დასწერს ჩემ წინააღმდეგო. სუვორინის გაზეთი, რასაკვირველია, უარზე დგას და გულში ხელის ცემით გაიძახის—ტყუილია, ცილისწამებააო; რამი შურს იძიებს ჩვენზე, რადგან ქვეყანას დავანახვეთ, რომ იგი მატყუარა არისო. მაგრამ ბევრი წვრილმანი ფაქტი სულ სხვას უნერგავს გულში საზოგადოებას: სრული 11 დღე „ნოვოე ვრემია" გაჩუმებული იყო და არას ამბობდა ჩემზედო, ამტკიცებს რამი; ბულგაკოვი, გაზეთის რედაქტორი, სასამართლოში არ გამოცხადდა, როცა რამმა მოწმედ დაასახელა—ავად ვარო, შემოსთვალა და თვითონ კი 5—6 საათი რედაქციაში მუშაობს:

რატომ არისო, ჰკითხულობს „კურიერი", რომ საზოგადოება ასეთის უნდო თვალით უყურებს „ნოვოე ვრემია"-ს და ყოველ წვრილმანზე დიდ ბრალდებას აგებს გაზეთის წინააღმდეგო. და თვითონვე იძლევა პასუხს.

„სიცრუე დაუსჯელი არ დარჩება. მეოთხედი საუკუნეა გაზეთი სცრუობს, რომელ კითხვასაც არ უნდა ეხებოდეს. მეოთხედი საუკუნე იგი რყვნის მკითხველს. ვაჭრობს სინიდისით, სიმართლით, ვაჭრობს ყველაფრით, რაც კი ძვირფასია საზოგადოებისათვის. პოლიტიკა გინდათ აიღოთ, შინაური ცხოვრება, ლიტერატურული კრიტიკა, თუ ახალგაზრდობის კითხვა—მხოლოდ სიცრუე და საზოგადოებრივი გარყვნილება ჩამოსდიოდა განთქმულ გაზეთის ფურცლებსა...

...დიახ, მეოთხედი საუკუნის საზოგადოებრივი სიცრუეა, რომ წყევა-კრულვასავით თავს დაგჩხავისთ („ნოვოე ვრემის მწერლებს) და ვერ ჩამოირეცხთ მას მთელის თქვენის ბნელის ცხოვრებით; საკმარისია სულ უბრალო ნიშანი, სულ უბრალო მიზეზი, რომ საზოგადოებამ დაიჯეროს, რა საშინელი ბრალიც არ დაგდოთ."

წერილი ვენიდან

პროფესორ ხიარის სიტყვით, ვლ. ალექსი-მესხიშვილის ექიმობა კიდევ კარგა ხანს გასტანს,—არა ნაკლებ ორის თვისა, რადგან ჯერ ხორცმეტები (papilona) არ არის სრულებით ამოჭრილი. აქამდე ამოაცალეს ყულიდან ორმოცზე მეტი ხორცმეტი. ამ ოპერაციების შემდეგ პატივცემული პროფესორი შეუდგება ელექტრიზაციას; დასასრულ ალექსი-მესხიშვილი უნდა გაიგზავნოს ერთ-ერთ სანატორიაში ტიროლს.

ამ ჟამად მესხიშვილი აღარ იმყოფება კლინიკაში; მიზეზი ამისი ის იყო, რომ კლინიკაში მწოლიარე ავადმყოფთა გარდა მუდამ დღე მრავალი ავადმყოფი დადის სამკურნალოდ, ამისათვის პროფ. ხიარის არა ჰქონდა საკმაო დრო, განსაკუთრებული ყურადღება მიექცია მესხიშვილისათვის, რის გამოც ჩვენი არტისტი, პროფესორის რჩევის თანახმად, იძულებული იყო გამოსულიყო კლინიკიდან და დაბინავებულიყო კერძოდ. აგერ ორი კვირაა, რაც პროფ. ხიარი აქიმობს თავისს საკუთარ კაბინეტში, სადაც არა ნაკლებ თითო საათისა უნდება ოპერაციას.

აქ ორიოდე სიტყვა უნდა დავუმატო შესახებ ზოგიერთ ცნობებისა, რომელიც ამოვიკითხე თქვენ გაზეთში. „ცნობის ფურცლის" № 2063-ში ბ-ნი ი. ი. პურადოვი ამბობს, სხვათა შორის: „როგორც გადმომცეს, ქუთაისში რამდენიმე პირი აგროვებდა ვ. ს. მესხიშვილის სასარგებლოდ ფულს, მაგრამ ჯერ-ჯერობით არ გადაუციათ დანიშნულებისამებრ..." და სხვა. შემდეგ ამისა ამავე გაზეთის № 2086-ში ვკითხულობთ, რომ ბევრგან თურმე ფულს აგროვებენ ავადმყოფ არტისტის სასარგებლოდ, მაგრამ არავინ იცის, სახელდობრ ვინ უგზავნის ავადმყოფს ფულს, რამდენს უგზავნიან და სხვაო.

ამ შენიშნვების შესახებ ვალად ვრაცხ გაუწყოთ, რომ მას აქედ, რაც ვლ. მესხიშვილი გამოემგზავრა საზღვარ-გარედ საექიმოდ (თვე ნახევარია), არავის არასფერი არ გამოუგზავნია (მხოლოდ გზად გამოვლით ბაქოში თვით მესხიშვილმა მიიღო ბ-ნთ ან. ლორთქიფანიძისა და ივ. ელიაშვილისაგან 210 მან. მათ მიერ შეგროვილი).

ჩვენის აზრით, თუ ვისმეს აქვს რამე შეკრებილი ავადმყოფ მესხიშვილისათვის, კარგი იქმნება მოაწოდონ თავიანთი წვლილი, რადგან იგი მატერიალურად ამ ჟამად მეტად შევიწროებულია, ნამეტურ ეხლა, როდესაც იგი ექიმობს კერძოდ პროფ. ხიარისთან და არა კლინიკაში; ან გადასცენ „დრამატიულ საზოგადოების" გამგეობას და ან ივ. ის. პურადოვს ქუთაისში. ყოველ შემთხვევისათვის გაუწყებთ მესხიშვილის ადრესს: Wien, Spitalgasse 9, Ph 4.

მ. ჯანიკგი.

თეატრი

როგორც გუშინწინა გწერდით, 7 მარტს ნორვეგიამ იდღესასწაულა იბსენის დაბადებიდან 75 წლის შესრულება. სამწუხაროდ, იბსენი უქეიფოდ იყო და დღესასწაულმა სასურველი ელფერი ვერ მიიღო. რადგა ამ ავადმყოფობის გამო შინ ვერავის იღებდა, დრამატურგს წერილებით მიულოცეს სხვა-და-სხვა დაწესებულების წარმომადგენლებმა, ხალხმა, სტუდენტობამ. წერილები და დეპეშები აურიცხველი მიუვიდა, როგორც ნორვეგიისა, ისე სხვა ადგილებიდან. სხვათა შორის შვეცია-ნორვეგიის მეფემ ამნაირი დეპეშა გაუგზავნა: „გულწრფელად გილოცავ 75 წლის შესრულებას უფრო იმ ხანგრძლივ, დიდად ნაყოფიერ და სასარგებლო შრომისათვის, რომელიც შენ გაწიე სამშობლოსა და კაცობრიობისათვის. გისურვებ უფალმა ჯანმრთელობა მოგანიჭოს ამ ნაყოფიერ მოღვაწეობის განგრძობისათვის. შენი მეგობარი ოსკარი". მილოცვის დეპეშები იბსენმა მიიღო ნორვეგიისა, შვეციისა და დანიის ყველა თეატრისაგან. სადამოთი საერთო თეატრში წარმოადგინეს იბსენის ისტორიულ დრამის „ცეზარი და გალილეველი"-ს პირველი ნაწილი, რომელიც სკანდინავიაში ადრემდე არ წარმოუდგენიათ. ავადმყოფობისავე გამო თვით იბსენი ვერ დაესწრო ამ წარმოდგენას.

ამ ავადმყოფობის დროს იბსენს არა ჰშორდება თურმე ნორვეგიელთა მეორე შესანიშნავი მწერალი და მოღვაწე ბერნსტერ-ბიერნსონი. საკვირველია ამ ორ მწერლის ერთმანეთთან დამოკიდებულება. სტუდენტობისას ისინი დიდი მეგობრები იყვნენ, შემდეგ სალიტერატურო ასპარეზზე ერთმანეთს დაჰშორდნენ და ძალიან გადემტერნენ; მაგრამ ამ მოხუცებულობის დროს ისევ უწინდებურად დაუახლოვდნენ და დაუმეგობრდნენ ერთმანეთს. იბსენის ერთად-ერთ შვილს სიგურდ იბსენს, რომელიც ამ ჟამად მინისტრად არის, ცოლად ბიერნსონის ქალი ჰყავს.

ფოთი. კვირას, 16 მარტს, საკრებულო დარბაზში ადგილობრივ სამკითხველოს სასარგებლოდ სცენის მოყვარეთ წარმოადგინეს „და-ძმა". ეს დრამა ყოველთვის დიდ ძალ ხალხს იზიდავს. ეხლაც წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო. სცენის-მოყვარეთ შესაფერისად შეასრულეს თავიანთი როლები. საქველ-მოქმედო აზრით გამართულ წარმოდგენიდან სამკითხველოს დარჩა 193 მან. და 46 კაპ. ერთ მოთამაშეს, ქ-ნს ა. ჩიჩინაძისას საზოგადოებამ საჩუქრად მიართვა ძვირფასი „ვეფხის-ტყაოსანი".

დაბა-სოფლები

ვანი (იმერეთი). ჩვენ სოფელში ოთხმოცამდე სხვა-და-სხვა საჭურო დუქანია. ვაჭრობენ, როგორც ქრისტიანები, ისე ებრაელები. რადგან აქ პირველად ებრაელებს დაუწყიათ ვაჭრობა, ამიტომ ხალხს დაურქმევია „ურიების ბაზარი". ურიების ბაზარში საზოგადოებას აქვს შემნახველ-გამსესხებელი ბანკი, რომელიც დაარსდა 1901 წელს; იმართება აქ ბაზრობა შაბათობით; ერთ-კლასიანი სამინისტრო სკოლაა, რომელიც წარსულის წლის ენკენისთვიდან გადაკეთდა ორ-კლასიანად, თუმცა სწავლა ჯერ არ დაწყებულა. ამას გარდა ამ ბაზარში არის აფთიაქი; არის კიდევ ორის ვერსის მანძილზე ვანის ეკკლესიასთან ერთ-კლასიანი სამრევლო-საეკკლესიო სკოლა, დაარსებული 1898 წ.

სამოც წლიწადზე მეტი არსებობს ვანის ბაზარი, მაგრამ წინმსვლელობა არ ეტყობა. ამის მიზეზი ბევრია და, სხვათა შორის ისიც, რომ ხშირად განზრახ გადაჰქონდათ ბაზარი. მემამულენი ხელს არ უწყობენ ბაზრის საქმეს. 1895 წელს საზოგადოებამ მიართვა განაჩენი მთავრობას და სთხოვა ნება-რთვა ბაზრობის გამართვისა; მთავრობამაც შეიწყნარა იმათი თხოვნა და ნება დართო. იმავე წელს მოვიდა ბოქაული, მოახდინა ყრილობა და გამოუცხადა ხალხს: „მთავრობამ ნება დართო იარმუკობის გამართვისა და ადგილი მოძებნეთო". გლეხები მაშინვე შეუდგნენ ბჭობას და თათბირს. აქაურმა მემამულეებმა ხალხს გამოუცხადეს: „ადგილს რასა სხვაგან ეძებთ: აი, ჩვენ ადგილში, საბეკას, დაარსეთ, რამდენსამე ქცევას გაჩუქებთ და სხვაფრივაც შემწეობას აღმოგიჩენთო". (ეს ადგილი მოშორებულია ვანის ბაზარზე ორის ვერსით). ხალხმა უარი შეუთვალა. ცოტა ყოყმანის შემდეგ, ხალხი დაიშალა. ამით გათავდა ეს ყრილობა. ამის შემდეგ გავიდა რამდენიმე ხანი და ზემოხსენებულმა მემამულეებმა მოიყვანეს საბეკას ინჟინერი და დააგეგმინეს საბაზროდ ეს ადგილი. გლეხები, ამას რომ ჰხედავდნენ, გაკვირვებით ამბობდნენ: „როგორ, ჩვენს დაუკითხავად აურჩევიათ ადგილიო?" არ გასულა ერთი თვე, მემამულეებმა საბეკას გამართეს კარვები თავისის ხარჯით და აკურთხებინეს კიდეც. გლეხები კიდევ ვერ მოსულიყვნენ გონს. მხოლოდ შემდეგ დაუფაცურდნენ ამ საქმეს, გაჰგზავნეს თხოვნები, სადაც ჯერ იყო; მაგრამ ამაოდ. ბოლოს თავი გამოიდო ამ საზოგადოების მამასახლისმა გამეხ მაღლაკელიძემ. წარსულ წელს, როდესაც ყოველი ცნობა გაუგზავნეს, თხოვნებით, თუ ტელეგრამებით, მთავარ-მართებელს, მან შემდეგ მოწერილობა გამოუგზავნა: „გადასცემ სამეგიდან იარმუკობა და ხალხს, სადაც სურს, იქ დაარსოთო". ასეთი მოწერილობა მიიღო ვანის მამასახლისმა წარსულ წელს. იმან შეკრიბა ხალხი სასამართლოთან და მათაც გამოუცხადა. გლეხების სიხარულს საზღვარი აღარ ჰქონდა. გლეხებმა აარჩიეს ადგილი ბაზრის ახლო და იყიდეს ქცევა 900 მ. წარსულ წლის ივნისს გამართეს კარვები, რომელიც დაუჯდათ 700 მ. და ივლისში აკურთხებინეს კიდეც. საზოგადოების მიერ ამორჩეულმა კაცებმა გაჭრობა დანიშნეს წარსულ თებერვლის თვეში და გასცეს კარვები ერთის წლით 500 მანეთად. ამასთანავე წარმობითაც წაერთვა ამ საზოგადოებას მეორე კლასიანი სამასწავლებლო სამრევლო სასწავლებელი, რომელიც დაიარსეს ს. ამაღლებაში ამაღლებლებმა.

სანდრო მთიელი

მეჯვრის ხევი (ქართლი). გორის მაზრაში ეს სოფელი ერთი მოზრდილ სოფელთაგანია. აქ, გლეხების გარდა, სცხოვრობენ მრავლად აზნაურნიც. გორთან მეჯვრისხევს მიმოსვლა გაადვილებული აქვს დილიჟანის შემწეობით. ასე რომ იქაური დილ გაზიან მეჯვრისხეველი ადგებ ტფილისიდან სადამოს ხუთ საათზე. აქვს ამ სოფელს ორ-კლასიანი სამინისტრო სკოლა, ჰყავს თავისის საკუთარის სახსრით ექიმი აფთიაქითურთ; და დეთისაგან მიიღეს კიდევ სხვა წარმატებაც. ერთის სიტყვით მეორე რამ მაჯის ცემა მეჯვრისხევსაც ეტყობა. მაგრამ მეჯვრისხეველთ ხვეშლებად არა ჰქონიათ თავიანთ ცხოვრების ბედნიერების გამოქვეყნება, თავიანთ ავისა და კარგის გამომჟღავნება. ჩვენს, აქაც სასარგებლოდ, [illegible] ადგილობრივი ცნობილი [illegible] მეთოდი, თორემ ასეთს თუ ისეთს, მათის ცხოვრებისათვის შესანიშნავს, მოგვცემს რამე [illegible] ცვლილებას შესმენილი ამა სოფლისანი.

ამავე მეთოდით [illegible] ის მოვლენა, რომ ხმა, კრიტიკა [illegible] დაუძრავს გაზეთში შესახებ აქაურის ყოფილის სამკითხველოსი. იყო, აღარ არის და აღარც როდისმე იქმნება—ამითი მორჩა და გათავდა საქმე მეჯვრისხევის იმა [illegible], უდროოდ დაკარგულის პირმშო სამკითხველოსი, რომელიც ერთის კაცის მეცადინეობით და შრომით დაარსდა ამ სოფელში. მოქმედებდა ცოტა ხანს და ბოლოს, არ ვიცით, რა სნეულებამ მოუღო მას ბოლო. ამბობენ, ამ საქმის მეთაურობა ჩაბარებული ჰქონდა ადგილობრივ მღვდელს მ. ნ. სამხარაძეს და [illegible], როგორ მოხდა, რომ ამ პატივცემულმა მამამ [illegible] საქმე რატომ ვერ დააყენა ფეხზე. ყოველ შემთხვევაში მ. სამხარაძეს უნდა ერთიოდ სტრიქონით გაზეთში გამოეცხადებინა მიზეზი ამ სამწუხარო საქმის დაქვეითებისა. ეს საქმე აინტერესებს არა თუ მეჯვრისხეველებს, არამედ ყველას, გარეშეთაც. თუმცა კარგა ხანი გასულა მას შემდეგ, რაც სამკითხველო აღარ მოქმედობს, მაგრამ [illegible] კარგია, რომ საქმე [illegible] გამოაშკარავდეს და [illegible]. ამისათვის ვურჩევთ მ. სამხარაძეს გაზეთის შემწეობით [illegible] მეჯვრისხეველებს სამკითხველოსი—[illegible] საზოგადოებას [illegible], ყინდა [illegible]. გაზეთში არა იქმნეს ამ სამკითხველოს ყურადღების შესახებ, ბევრს გარეშეს ჰქონია, რომ იგი კიდევ [illegible], მაგრამ [illegible] სამკითხველოს [illegible] და შეიძლება [illegible] კიდევ.

სტუდენტი

ხევი (დუშეთის მაზრა). ხევში მცხოვრებთ [illegible] კარგად გაიგეს [illegible] და გაიგეს ამის მნიშვნელობა. ეს [illegible] და ნაწილი სავსე მთის შვილნი სულით და გულით მზად არიან, შეძლებისდაგვარად, ყოველნაირ შემწეობა-დახმარებას აღმოუჩენენ სკოლებს და [illegible] სწავლა-განათლების საქმეს ხევში. [illegible] სამრევლო [illegible] სკოლები [illegible]. მაგრამ, სამწუხაროდ, [illegible] ნაწილი [illegible] მასწავლებლობისა. ზოგან ისე ჰქონია, რომ მთავრობა [illegible] და არ შეეძლო [illegible] სასწავლებლის, მაგრამ ერთის მასწავლებლისთვის შეუძლებელი [illegible] ბევრი მასწავლებლების სწავლება. წარსულ წელს შემოდგომიდან სოფელ სტეფანწმინდაში [illegible] ნეს მეორე მასწავლებელი და, რადგან სოფლელ

ნა სცდილობთ ყრმათ ნორმალურ განვითარებას მიაღწიონ და ამათის წყალობითაც საფრანგეთს შეეძლოს თავმაღლააწეული წარსდგეს ქვეყნიერობის წინაშე.

ჩვენი, მთავრობის, მოვალეობაა სიხარულით მოგეგებოთ, მოგისმინოთ გულდასმით, მხარში ამოგიდგეთ. დიდად პატივსა ვსცემ კერძო თაოსნობას, რომელიც ადმინისტრაციის გარეშე იშვა, რომელსაც არ ეშინიან მეტის-მეტი სითამამე არ დამსწამონო, არ ეშინიან პირში თქმისა, თამამად, გაბედულად; რომელიც ადმინისტრაციას თვალ-წინ ბოხჩასავით უშლის ყოველს ნაკლსა და უსრულობას მისის მოქმედებისას და თანაც აგონებს—თქვენ, ადმინისტრაცია, საზოგადოებას უნდა ემსახუროთ, თქვენის მოქმედების დედაზრი მარტოოდენ საზოგადოების წარმატება იყოსო; ამას იმ ადმინისტრაციას ეუბნება, რომელიც გაიძახის, ყველაფერი კარგად მიდისო. თუ ეს გეთქმისთ საზოგადოდ ყველა ადმინისტრაციათა შესახებ, მით უფრო უფლება გაქვსთ ეს უთხრათ სახალხო განათლების ადმინისტრაციას, რადგან ამას ისეთი მძიმე საქმე აქვს მინდობილი, რომელიც საზოგადოებას ყველაზე მეტად აინტერესებს, სახელდობრ ბედ-იღბალი თავის შვილებისა, თავის სისხლისა და ხორცისა, თავის გონებისა და სულისა. მაშასადამე თქვენა, ბატონებო, უფლება გაქვსთ ლაღადჰყოთ და ჩვენი მოვალეობაა—მოგისმინოთ. ლაღადჭყავით ხმითა მაღლითა, იყავით მხნე, მედგარი, თავის ნათქვამი, ნუ დასჯერდებით აღთქმას და სიტყვას, საქმე მოითხოვეთ, საქმე.

ერთის წარმატებას მეორე წარმატება მოსდევს ხოლმე. ჰიგიენა, რომელიც უნდა იყოს ჩვენი პური არსობისა, ჩვენში, სამწუხაროდ, ფუფუნებას და მორჩილთა ხვედრს შეადგენს. მაგრამ ყოველგვარ ფუფუნებას ის ნაკლიცა აქვს, რომ რაკი ერთი გაიღებს კაცი მის გემოს, შემდეგ უიმისობა არ ძალუძს.

ბატონებო, იმედი ვიქონიოთ, რომ ჩვენის შეერთებულის მეცადინეობის წყალობით ეს ფუფუნება ძვალ-რბილში გაგვიჯდება და ჩვენს მოსწავლე ყრმებს ჩვეულებად გადაექცევათ".

წერილის დასასრულ უნდა მოვიხსენიოთ, რომ ეს სიმპატიური საზოგადოება ჰბეჭდავს თავისს ორგანოსაც „სასკოლო ჰიგიენას", რომელმაც ხალხში უნდა გაავრცელოს ის აზრი, რომ პედაგოგიამ, თუ უნდა მართლა თვალსაჩინო სარგებლობა მოიტანოს და ხიფათი არ მოუვიდეს, უნდა მიიშველიოს არა მარტო ბავშვთა ფსიხოლოგია, არამედ ფიზიოლოგია, ჰიგიენა და თვით პატოლოგიაც.

თ. ხ.

მეორე მასწავლებლისთვის საკუთარი შენობა არა აქვს, ბ-ნმა ყაზიბეკმა სოფელს ნება მისცა ამ ზამთრობით მის შენობაში მოეთავსებინათ სკოლა და ასეც მოიქცა სოფელი, მაგრამ, სამწუხაროდ, ბ-ნმა ყაზიბეკმა, მოსწავლე-მასწავლებელი ისევ დაითხოვა თავისის შენობიდან. მოხევეებმა ახლა ერთი სხვა შენობა დაიქირავეს, თუმცა ეს შენობა ვერაფერი გამოსადეგია სკოლისთვის.

ქართველი ოსებში

ლარსი (საქართველოს სამხედრო გზა). ლარსში ხშირად და თავისუფლად დათარეშობენ ჯიარახიდელი ქისტები. ეს ქისტები, სადაც მოაგდებენ საქონელს: ცხენს, ხარს, ძროხას და ცხვარს, მოუპარავს არ გაუშვებენ. ისე თავისუფლად და თავხედად იქცევიან, რომ მეტი არ შეიძლება. ამ თავხედობის დროს კაცმა თუ რამე შეჰნიშნა და საყვედურის თქმა გაუბედა, უსათუოდ მოჰპარავენ რასმეს და ჯავრს ამოუყრელს არ გაუშვებენ. ამ ნაირად წარსულ კვირაში აქ ერთ კაცს მოჰპარეს ოთხი ხარი; პატრონი ამხანაგებით ჩქარა დაედევნა ქურდებს და შეასწრო თავისი დაკარგული ხარები. ან და რა ექმნა საბრალოს: გასამრჯელო რომ არ მიეცა ქურდ ქისტებისათვის, თვალითაც ვეღარ ჰნახავდა თავისს ხარებს.

16 ამ თვეს, ღამე, სახელმწიფო ტყის დარაჯს მოჰპარეს ორი ცხენი შემოღობილ ეზოდან. დარაჯმა ცხენის კვალიც ვერსად იპოვნა. ასე და ამნაირად ხუთიოდ მოსახლე დარსელებს არ აძლევენ მოსვენებას ეს ქისტები.

ქართველი ოსებში

წვრილი ამბები

იშვიათად გასაღებულა რომელისამე მწერლის თხზულებანი ისე, როგორც იბსენის დრამები საღდება დღემდე. პირველ ხანს იბსენის წიგნებს ნაკლები მუშტარი ჰყავდა. „პეერ გინტი“ 1867 წელს 250 ცალი დაიბეჭდა, გაიყიდა 14 დღის განმავლობაში. მეორე გამოცემა—2000 ცალი—პირველს ზედ მოჰყვა. „საზოგადოების ბურჯნი“ პირველად 6000 ცალად გამოიცა. სულ გაიყიდა და ერთის თვის შემდეგ დრამა მეორედ გამოსცეს. „პაწია სახლი“ დაიბეჭდა 8000 ცალად. ესეც ერთ თვეში გაიყიდა და მეორე გამოცემა შეიქნა საჭირო. ამის შემდეგ ყოველი გამოცემა იბსენისა 10 და 13 ათას ცალად იბეჭდება და თითქმის ყველა ერთის თვის განმავლობაში იყიდება. „ჯონ გაბრიელ ბორკმანი“ ერთ თვეში 15,000 ცალი გაიყიდა. დღემდე გილდენდალის საგამომცემლო ფირმას ნახევარი მილიონი წიგნი გამოუცია იბსენის თხზულებებისა. თავისდა თავად ზემოდ ჩამოთვლილი რაოდენობა გამოცემებისა დიდი არ არის, მაგრამ მხედველობაში უნდა მივიღოთ თვით ნორვეგიელთა სიმცირე. აქ მოხსენებული არ არის გერმანულ და სხვა ენებზე გამოცემულ წიგნების რაოდენობა. თუ შედარებით ვიანგარიშებთ, ორი-სამი არ მოიპოვება ისეთი მწერალი, რომელთა თხზულებებიც ასე გასაღებულიყოს.

წერილი რედაქციის მიმართ

ტფილისის დურგალთა ამხანაგობის „შრომის“ ახალი გამგეობა (ამორჩეული წევრთა საერთო კრებაზე 9 მარტს 1903 წ.) უმორჩილესად გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულს გაზეთში ამ მცირე წერილს ამხანაგობის წევრთა საყურადღებოდ.

ამხანაგობას დღევანდლამდე 140 წევრი ჰყავს; ყველას თავისი ხვედრი სრულიად გადახდილი რომ ჰქონდეს, რაიც 3500 მანეთს შეადგენდა (თითოს 25 მან.), ამხანაგობის საქმეები, რასაკვირველია, სასურველად დატრიალდებოდა, მაგრამ ამხანაგობის წევრთა მიერ შემოტანილი ფული უდრის მხოლოდ 1253 მან. 30 კ. ე. ი. წევრებზე დარჩენილია გადასახადი კიდევ 2246 მან. 70 კაპ.

საამხანაგო საქმის წინ-სვლა წევრთა ყურადღებასა და ხვედრ გადასახადის დროზე მოწოდებაზეა დამყარებული. დღემდე არც ერთი საქმე გულ-ცივობით, უყურადღებობით და უსახსრობით არ ადუღებულა და გულ ცივად თუ მოვექცევით, რასა თქმა უნდა, არც ჩვენი ამხანაგობა აჰყვავდება. ამისათვის მივმართავთ ჩვენის ამხანაგობის იმ წევრთა, ვისაც ხვედრი ფული არ შემოუტანიათ, და უმორჩილესად ვსთხოვთ შემოიტანონ იგი.

ფული უნდა წარედგინოს ამხანაგობის ხაზინადარს გ. ი. ბერძნიშვილს, მიხეილის პროსპექტზე, სახლი № 156, სადაც საამხანაგო ქარხანა და ამხანაგთა ნაწარმოების „მუდმივი გამოფენაა“.

უმორჩილესად ვსთხოვთ სხვა გაზეთების რედაქციებსაც, რომელთაც გული შესტკივათ ამ პატარა, მაგრამ საზოგადო საქმისათვის, ეს მცირე წერილი გადაბეჭდონ თავიანთ გამოცემებში და მით შეძლება მოგვცენ ჩვენმა მოწოდებამ დანიშნულებისამებრ მიაღწიოს.

გამგეობის თავმჯდომარე გ. თოიძე

სასამართლო

პოლიციის დარაჯის შეურაცხება.

გუშინ, 20 მარტს, სამოსამართლო პალატამ გაარჩია საქმე შორაპნის მაზრის სოფელ სავანის მცხოვრების, აზნაურის ფასია ზურაბის ძის აბაშიძისა, რომელსაც პოლიციის დარაჯისთვის შეურაცხების მიყენება ჰბრალდებოდა. როგორც საბრალმდებლო ოქმიდანა სჩანს, სავანეს მცხოვრებს მამუკა ზეინკალიშვილს და ფ. აბაშიძეს მამულის გამო დავა ჰქონიათ. 1900 წლის 3 იანვარს ზეინკლიშვილი მისულა ბოქაულთან და უთქვამს: ფასია აბაშიძის ჩაგონებით დათა, სიმონ და გიორგი ქავთარაძეებმა ჩემს ადგილში, რომელზედაც აბაშიძე შედავება, ახლად დადგმული სახლი დამინგრიესო. ბოქაულს დარაჯები გაუგზავნია და ქავთარაძეები და აბაშიძე პოლიციაში დაუბარებია. ქავთარაძეები წასულან, ხოლო აბაშიძეს უჩვენებია ხმალი და უთქვამს: მე ბოქაულთან არაფერი საქმე არა მაქვს და ვერც ვერავინ წამიყვანსო. ვინც გაჰბედავს ფეხის გადმოდგმას ჩემს პოლიციაში წასაყვანად, ცოცხალს არ გაუშვებო. დარაჯები დაბრუნებულან ბოქაულთან. ბოქაულს მაინც გაუგზავნია სამი დარაჯი და უთქვამს, თუ არ დაგნებდეთ აბაშიძე, შეჰკარით და მოიყვანეთო. დარაჯები მისულან და, როდესაც აბაშიძე არ წაჰყოლია, მისცვივნიან, რომ ძალად წაეყვანათ. აბაშიძეს, როგორც ოქმიდანა სჩანს, ერთ დარაჯისთვის მუშტი წაუკრავს კისერში. დარაჯები მისცვივნიან აბაშიძეს, შეუკრავთ თოკით და წაუყვანიათ პოლიციაში.

ფასია აბაშიძეს, ვიდრე სასამართლოში ეს საქმე გაირჩეოდა, საჩივარი აღუძრავს ბოქაულს პოდპორუჩიკზე ქუთაისის საგუბერნიო სამართველოში. განუცხადებია, ბოქაული პოდპორუჩიკი მეტად სასტიკად მომექცაო. მე ისეთი არაფერი ჩამიდენია, რომ ბოქაულის ბრძანებით დარაჯებს 8 ვერსტის მანძილი თოკით შეკრული წავეყვანეო. გუბერნიის სამართველოს საქმის გამოძიების შემდეგ, პოდპორუჩიკი თანამდებობიდან გადაუყენებიათ. (პოდპორუჩიკი ხელ-ახლად გაამწესეს ბოქაულად სურამში).

აბაშიძე ამ საქმის გამო პასუხის გებაში მიეცათ. ქუთაისის ოლქის სასამართლოში აბაშიძეს უთქვამს: მე არც ხმალი ამომიღია, არც ხანჯალი და არც მუშტი დამიკრავს ვისმესათვის. როცა დარაჯები მომცვივნენ და როგორც უნდოდათ შეკვრა დამიწყეს, ხელი მოვარტყი ერთ დარაჯსაო. ოლქის სასამართლომ დამნაშავედ უცნო ფასია აბაშიძე და დაუჯარიმებია 50-ის მანეთით. სამოსამართლო პალატამ გუშინ განიხილა ეს საქმე, ფასია აბაშიძე უდანაშაულოდ იცნო და გაამართლა.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

19 მარტი.

პეტერბურგი. კონტრ-ადმირალი როჟდესტვენსკი ინიშნება საზღვაო შტაბის უფროსის თანამდებობის აღმასრულებლად.

ნიკოლაისტადტი. ფინლანდიელთა მეოთხე მსროლელ პოლკის პირველ ბატალიონთან გაიხსნა უფასო სასადილო დამშეულთათვის. უკანასკნელ დღეებში სასადილოში 100 კაცზე მეტი მოდის ყოველ დღე.

ვარშავა.. 18 მარტს აქ მხეცური ბოროტება ჩაიდინეს: გასაძარცვად მოუკლავთ მდიდარი ებრაელი ქალი მარიამ კირშბერგი, 70 წლისა. ეჭვი მიიტანეს მოსამსახურე ქალზე, რომელიც მკვლელობის დღეს სადღაც მიიმალა.

ასხაბადი. ანდიჟანიდან დეპეშით იტყობინებიან, რომ 15 მარტს კიდევ მოხდა გრძნობიერი მიწის-ძვრა; ანდიჟანიდან 40 ვერსის მანძილზე დაინგრა სოფელი სამი. მოკლულებიც არიან. 16 მარტს რამდენჯერმე იძრა მიწა.

ჰელსინგფორსი. ჰელსინგფორსის შემნახველ კასსაში 50 ათასი მარკა გაუფლანგავთ. კასსირი დიტმანი გაიქცა.

პერმი. რკინის მექარხნეთა და მეღვევეთა კრება კარგად გათავდა. მოვიდნენ ყველა ქარხნების წარმომადგენელნი, გამოცხადნენ აგრეთვე მეიდვეელნი მეზობელ გუბერნიების შორეულ კუთხეებიდან. ბევრი რკინა შეუკვეთეს ქარხნებს. კრებამ სურვილი გამოთქვა, ყრილობა აპრილის ბოლოში მოხდეს ხოლმეო.

კამიშლოვი. გასულ წლის განმავლობაში სამაზრო კრებამ გააუქმა სასოფლო-სასამართლოთა ყველა ის დადგენილებანი, რომლით დამნაშავეთ როზგის დაკვრა შიესჯა და რომელნიც განსაზღვრებულ იქმნენ კრებაში.

ლონდონი. პალატამ შეიწყნარა კანონ-პროექტი, რომლით აკრძალულ იქმნა იმ ერბოს გაყიდვა, რომელშიაც 20%-ზე მეტი წყალი იქნება.

ბელგრადი. სამინისტროს შედგენის დროს კიდევ მოხდება ზოგი რამ ცვლილება.

5000 ალბანელი ჯარს შემოერტყა მიტროვიცას, სადაც რუსეთის კონსული მხნედ იცავს სერბებს ამოწყვეტისაგან; ამათ ემუქრებიან ალბანელნი, რომელნიც დაეცნენ ქალაქ ვუჩიტენს და გაძარცვეს.

ბერლინი. გაზეთ „ნოიე პოლიტიშე კორრესპ.“ ამბობს: ის ამბავი, ვითომ სამხედრო მინისტრი თავს ანებებს სამსახურსაო, მართალი არ არის.

„ფოსსიშე ცაიტუნგ“ ს სოფიიდან ატყობინებენ, რომ რკინის გზის ხაზზე, მუსტაფა-ფაშასთან მოგზაურობა აღდგენილ იქმნაო.

20 მარტი.

პეტერბურგი. გამოცხადდა სენატისადმი უმაღლესი ბრძანება: „ჩვენის ხალხის კეთილდღეობისათვის მუდამ მზრუნველი ჩვენის გვირგვინოსან წინაპართა კვალობაზე და გლეხთა მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის ჩვენ ზრუნვას არ ვიშლიდით, რომ გარდასახადების ტვირთი შევუმსუბუქებინა ხალხისათვის. ამ აზრით, 1896-სა და 1899 წლებში ჩვენ მიერ ნაჩვენების წესის თანახმად, შემუშავებულ და დამტკიცებულ იყო მთელი რიგობა იმ საშუალებათა, რომლითაც სოფლის საზოგადოებათ უნდა გაადვილებოდათ ყველაზე უმძიმესი გადასახადი—ნადელების გამოსასყიდ ვადებისა დარჩენილის გადასახადის ნაწილად შემოტანით. ამასთანავე სახელმწიფო გადასახადების გადახდევინებაც შეცვლილი იქმნა. ძველის დროიდანვე ისე იყო, რომ ეს ფულები ერთმანეთის თავდებობით იხდევინებოდა. მაგრამ თვით-მპყრობელმა ჩვენმა მამამ იმპერატორმა ალექსანდრე მე-II შესცვალა ეს წესი მცირე სოფლებისათვის. მეფე-განსვენებულის ნაანდერძევის თანახმად, 1899 წელს ჩვენ გამოვეცით დებულება, რომლითაც სანადელო გადასახადების წესები ერთმანერთის თავდებობისა უფრო შევამსუბუქეთ. იმავე დროს ფინანსთა მინისტრს ვუბრძანეთ, რომ შეემზადებინა საზოგადოებათა ერთმანერთის თავდებობის სრულიად გაუქმება იმ ნაირად, რომ გაწერილი ხარჯები ერთიანად შემოსულიყო. ამ ჟამად ფინანსთა მინისტრის ამ საქმის შესახებ წარმოდგენების თანახმად, რომელიც სახელმწიფო საბჭომ განიხილა, ჩვენ საკეთილოდ ვსცანით, თანახმად ამ წლის 26 თებერვალს ჩვენ მიერ ბოძებულის მანიფესტში გამოცხადებულის ჩვენისავე სურვილისა, მოისპოს კანონები, რომლითაც გადასახადის გამსტუმრებელი გლეხი არ იქმნეს პასუხის მგებლად ვალის არ გამსტუმრებლისა და გაწერილის გადასახადების ასაკრებად შემოღებულ იქმნას ისეთი წესები, რომლითაც ყოველი მხოლოდ თავისი გადასახადის პასუხის მგებელი იქმნეს. მტკიცედ დარწმუნებული ვარ, რომ ახლად ბოძებული კანონები შეამსუბუქებს გლეხებს და იმით კეთილდღეობას უფრო გაადიდებს, ამიტომაც ვუბრძანებთ: იმ ადგილებში, სადაც შემოღებულია 1899 წლის 23 ივნისის უმაღლესად დამტკიცებული დებულება სანადელო მიწებზე გაწერილის ხარჯების აკრეფისა, მოისპოს გლეხებისაგან ერთმანეთის თავდებობით გადასახადის აღება — სახელმწიფოსი, საერობო, თუ სათემოსი—დღევანდელ დღეს ჩვენ მიერ დამტკიცებულის და სახელმწიფო საბჭოს მიერ შემუშავებულის წესებით“.

— „პრავიტელსტვენი ვესტნიკ“-ში გამოცხადებულია მთავრობის განკარგულება გლეხებში ერთმანეთის თავდებობით გადასახადების აღების შესახებ. ეს განკარგულება მხოლოდ ევროპის რუსეთის 46 გუბერნიის მცხოვრებთ შეეხება.

— რუსეთის კონსული სოლუნიდან იწერება: წარსულის შემოდგომის აჯანყებას მოჰყვა ფარული და ძლიერი მოქმედება მეამბოხეთა კომიტეტებისა, რომელნიც საიდუმლოთ აჯანყებას ცდილობენ. კომიტეტები ხალხს საომრად იწვევენ და ამით თავისს საქმეებში ევროპის ჩარევას ჰფიქრობენ. ქრისტიანებიცა და ოსმალებიც აღელვებულნი არიან. მთავრობა საქმის გაძნელებას მოელის, ამიტომ გზებს ამზადებენ და ყაზარმებს აშენებენ. მეამბოხეთა რაზმები დღით-დღე მრავლდება. მთელ ოლქში სოფელი არ არის, რომ მეამბოხეთა რაზმები არ ჰბუდობდეს. კომიტეტები გაცხარებით ამზადებენ ყოველსავე, რაც რამ საჭიროა აჯანყებისათვის; იწვევენ ახალგაზრდა ქრისტიანებს, ამზადებენ ფეხსაცმელებს, ტანთ-საცმელებსა და ყოველ გვარს სურსათსა და ჭრილობის შესახვევ მასალას. აჯანყების განზრახვა უნდათ ამ ნაირად შეასრულონ: რაზმები უმთავრესად მთა ადგილებში დაბინავდებიან, ხალხსაც იქით მიიზიდავენ და მერე აქედან ჯგუფ ჯგუფად თავს დაესხმიან სხვა-და-სხვა ადგილებში დაბინავებულ ოსმალოს ჯარებს. მეამბოხეთა ოსმალოს ჯარებთან შეტაკება ამ ბოლოს დროს ხშირად ხდება. ძნელი მოსალოდნელია არეულობა მშვიდობიანად დასრულდეს; არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ამბოხებამ, შეიძლება, ერთსა და იმავე დროს სამსავე ვილაეტში იჩინოს თავი სხვა-და-სხვა ადგილებში.

— მიტროვიციდან რუსეთის კონსული იწერება: „ალბანელებმა ქალაქ ვიჩიტერნის ახლო მოიყარეს თავი და მოითხოვეს, ქრისტიანი-ზაფთიები დაეთხოვათ, მაგრამ ეს სათხოვარი არ აუსრულეს და 16 მარტს ვიჩიტერნს შევიდნენ, ქრისტიანი-ზაფთიები გამოიყვანეს და პრიშტინს გაგზავნეს. 17 მარტს მიტროვიცს შემოერტყნენ, მაგრამ ოსმალოს ჯარებმა განდევნეს იქიდან. ასზე მეტი მოკლულია და დაჭრილი. ალბანელთა ახალი რაზმები იპეკიდანა და და ენიბაზარიდან მოდიან“.

— რუსეთის კონსული უსკიუბიდან იტყობინება დეპეშით: „ჩვენი კონსული მიტროვიცში 18 მარტს საღამოს დაიჭრა: აი როგორ მოხდა ეს ამბავი: კონსული შჩერბინა გამოვიდა სახლიდან და თან პოლიციელი და სამხედრო მხლებელნი ახლდნენ; გზაში ალბანელი სალდათი იბრაჰიმი შეხვდა და თოფი ესროლა, მარცხენა ფერდში ტყვია გაუტარა, მერე პოლიციელს ესროლა, მაგრამ თვითონვე დაიჭრა შჩერბინას მხლებელ სალდათების ტყვიით. დაჭრილი შჩერბინა საკონსულოში მიიტანეს.

მთავარ ინსპექტორმა ჰილმი ფაშამ და გენერალ-ადიუტანტმა ნასირ ფაშამ დაუყოვნებლივ დეპეშით თავიანთი მწუხარება გამოაცხადეს ამის გამო. ჰილმი-ფაშის ბრძანებით, საუკეთესო დოსტაქარი იაკობ-ფაშა განსაკუთრებულის მატარებლით მიტროვიცას წავიდა. ექიმების სიტყვით, შჩერბინას შიში არ მოელის.“

— იუსტიციის მინისტრი რამდენისამე ხნით მიდის და სამინისტრო თავისს ამხანაგს მანუხინს ჩააბარა.

კონსტანტინეპოლი. სასანიტარო საბჭომ ოთხის დღით კარანტინი დააწესა იმათთვის, ვინც ალექსანდრიიდან მოდის, რადგან ეგვიპტეში შავი ჭირი გაჩნდა.

ასხაბადი ანდიჟანიდან იტყობინებიან, რომ მიწის ძვრა ძლიერდება იქ.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბადარი

ბანსჯალებანი

ქუთაისში

სამ. ბ. თოფურიას

სამკურნალო,

რომელიც იმყოფება მათის უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის მფარველობის ქვეშ. სამკურნალოშია 60 საწოლი შინაგან, ნერვებისა, ხირურგიო, დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდების -სენით და სულით ავადმყოფებს სამკურნალო არ ღებულობს. (0—8)

ტფილისის

სამარხი კასა

ქართულ თეატრის დარბაზში, მარტის 23 რიცხვს, კვირას, დილის 11 საათზედ დანიშნულია ტფილისის სამარხი კასის წევრთა საზოგადო კრება: განსახილველად და დასამტკიცებლად წლიურის ანგარიშისა, ამოსარჩევად სამის სარევიზიო და ერთის გამგეობის წევრისა და მათი ნაცვლებისა ეს კრება, რადგანაც მეორედ ინიშნება კანონიერად ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს. (3—1)

Дозв. ценз. Тифлисъ, 20 марта, 1903 г. ელექტრონის სტამბა წიგნ. გამ. ქართ. ამხ. (Электропеч. Груз. Издат. Т—ва)